ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԼԵՄ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
ԵԳԻՊՏՈՍ . . Ղ.Ռ.	80	40
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՖՐ.	20	10

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԳԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Շարա Ապու Տարտար, Թիւ 16

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀԱՍՑԷ՝ Journal AREV

B. P. № 297

Alexandrie, EGYPTE

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆՕ-ԹՈՒՐՔ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Դարերէ ի վեր, կար Արեւելեան հարց մը, որ վերածուելով իր խուկութեան, ուրիշ բան չէ բայց եթէ քաղաքակրթելու և քաղաքակրթուելու անընդունակ, կառավարելու անկարող ու հետզհետէ քայքայուող տէրութեան մը հաստատած բռնական անարգ տիրապետութիւնը՝ նիւթապէս տկար բայց մտաւ-բարոյապէս շատ աւելի զարգացած ու զարգանալի պզտիկ ցեղերու վրայ։

1870էն ի վեր, այսինքն Ֆրանքօ-գերման պատերազմէն ասդին, սկիզբ ու գոյութիւն առաւ ու հետզհետէ մեծցաւ ուրիշ աչաւոր հարց մը, Արեւմտեան հարցը։ Ան ալ, եթէ վերլուծենք, ուրիշ բան չէ բայց եթէ, իր զինուորական յաջողութիւններէն չփացած, իր նորայայտ ու աճեցուն ուժին գիտակցութեամբը գինովցած, տնտեսական և այլ մարզերու մէջ արագօրէն կատարած իր յառաջդիմութիւններէն յանդգնացած նորակազմ ու ժեծազօր տէրութեան մը կատաղի ցանկութիւնը Եւրոպայի տէրը դառնալու, այսինքն՝ իր անվիճելի գերիշխանութեան ենթարկելու քաղաքակիրթ բոլոր մեծ ու պզտիկ ազգերը։

Հանգրուան առ հանգրուան, մինչ Արեւելեան հարցը կը մօտենար իր ճակատագրական լուծումին բոլոր այն պարբերական ճիգերով զոր քրիստոնեայ հալածուած ցեղերը կը կատարէին, Եւրոպայի մէկ քանի հզօր ազգերուն օգնութեամբ, Արեւմտեան հարցը, Ֆրանքֆորթի դաշնագրութենէն ի վեր Եւրոպայի աչքէ գրուած, ծայրայեղ սպառազինումներու կամ զինեալ խաղաղութեան տենդովը անընդհատ գերագրգռուած, կը դիմէր իր ճակատագրական ելքին — Եւրոպական մեծ համաբախումի մը։

Եւ յորմէհետէ Գերմանիա, հրաժարելով Պիզմարքեան ձեռնպահ քաղաքականութենէն, սկսաւ շահագրգռուիլ Արեւելքով, այս երկու մեծ հարցերը սկսան իրարու սերտօրէն կապակցիլ, մինչեւ որ 1914ին պայթող Եւրոպական պատերազմը զանոնք բոլորովին միացուց և նետեց միեւնոյն հալոցին մէջ, ուր պատրաստուելու վրայ է իրենց միակ ու վերջնական լուծումը։

Բայց տարակոյս չկայ որ Արեւելեան դարաւոր հարցը եղաւ ուղղակի գրգիռ ու չարժառիթ արեւմըտեան այս մեծ բաղխումին, պատրուակ ընծայեց Գերմանիոյ՝ կէս դարու մէջօցին իր դարբնած զինուորական անհուն ուժը վերջապէս շարժման մէջ դնելու, իր տիեզերական գերագահութեան վիթխարի երազին իրագործման համար։

Արեւմուտքի տիրապետութիւնը իր մէջ լռելեայն կ'իմանայ մօտիկ Արեւելքի տիրապետութիւնն ալ, և Գերման ազգը որ առաջնոյն կը ցանկար, չէր կրնար, իր փառասիրութեանց ամբողջական գոհացումէն հրաժարելու վտանգով, անտարբեր մնալ արեւելքի կացութիւնը խորապէս և ի վնաս իր Վէլթ-բօլիթիքին (համաշխարհային քաղաքականութիւն) յեղաշրջելու բնոյթ ունեցող պատահարներու հանդէպ։

Արեւելեան հարցէն ծնունդ առած — ինչպէս դարմանը կը ծնի չարիքէն — Պալքանեան պատերազմը իր կարգին առեղծեց համեւրոպական պատերազմը։

Պատմական ճակատագրականութիւնը կարծես վճռած էր որ այսպէս միանան նոյնանան, ու միեւնոյն բազգին ենթարկուին այս երկու հարցերը, որոնց միաժամանակ լուծումը պիտի որոշէ թէ Արեւելքի պզտիկ տկար ազգերը և Արեւմուտքի մեծ ու փոքր ազգերը պիտի կրնա՞ն այսուհետեւ ապրիլ քաղաքական ու քաղաքակրթական անկախ ու ինքնուրոյն կեանքով մը՝ թէ ոչ։ Աշխարհի ազատութեան հարցն է ուրեմն որ պիտի վճռուի այս պատերազմին ելքով…։

Եւ ճիշդ ու արդար էր որ միեւնոյն կռիւին համար միանային դաշնակցէին այն բռնաւոր այլ ինկած տէրութիւնը, Տաճկաստանը, որ դարերով կեղեքեց, հալածեց Արեւելքի քրիստոնեայ ցեղերը, և այն մեծազօր պետութիւնը, Գերմանիա, որ կ'երազէր իր զինուորական, տնտեսական ու կուլտուրական բռնապետութիւնը տարածել արեւմըտեան ազգերուն վրայ։

Այն ազէտ, բնազդական, սոխաբարոյ բարբարոսը որ տաճիկն է, նախասահմանուած էր եղբայրակցելու Արեւմուտքի զարգացած, գիտուն, արդիացած բարբարոսին, Տեւտոնին հետ։ Տաճիկ նախնական վայրենութիւնը չէր կրնար խորապէս չի համակրիլ գերման վիթխարի ուժին, հրաշալիօրէն կազմակերպուած, կատարելագործուած, գիտականացած բարբարոսութեան, չէր կրնար իր հին զօրութեան մնացորդը, դերագոյն պրկումով մը, չի առդմիայարդարել ինքնատ գերման յաղթանակին, որ միայն պիտի ապահովէր իրեն իր ռնապետութեան տեւականութիւնը Արեւելքի քամբաղդ ազգութեանց վրայ։

Ոչինչ աւելի բնական, բնորինական է, այս տեսակէտով, քան դաշնակցութիւնը Արեւելքի հին բռնապետին և Արեւմուտքի թեկնածու բռնապետին, որքան որ ալ, ուրիշ տեսակէտներով, ահագին տարբերութիւն գտնուի երկուքին միջեւ։ Երկու ցեղերուն ալ, սկիզբէն ի վեր, պաշտամունքը եղած է բիրտ ուժը. խորունկ տենչը՝ իրենց այդ ուժին աճումը, ծաւալումը. իտէալը՝ անսահման տիրապետութիւն անոր միջոցաւ։ Ճառաջ քան Պիզմարք՝ որ բանաձեւեց ուժին գերագոյն իրաւունքը, Թուրքերը դայն դարերով կիրարկած էին իրենց յաղթական սուրովը։ Ճակատագրական էր որ եռթազմնաձեւ արիւնարբու Մահիկը միանար Երկաթեայ անողոք Խաչին հետ, քաղաքակրթութեան դէմ մղուած այս բարբարիկ պայքարին մէջ։

Հաղեվար Թուրքիան բռնապետութեան դըկէթէ Անգեալը կը ներկայացնէ աշխարհի մէջ. կենսալեցոյց յախորտ Գերմանիան կը ցանկար ըլլալ անոր ապագան։ Դաշնակիցներուն անվրէպ յաղթանակը այսպէս մէկ հարուածով պիտի ապանէ այդ գեռ հանդացող անցեալը, և իր սաղմին մէջ պիտի խեղդէ այդ սպառնական ապառնին։

ՄԻՔԱՅԵԼ Ս. ԿԻՒՐՃԵԱՆ

Թանկ երիտասարդ ու տաղանդաւոր Թղթակիցն ու մեր բարեկամը Գրիգոր Սարգիսեան, Բարիզեան մեծ օրկանին ղրկած է, այս տխրղում յօդուած մը զոր ձեռագրէն Թարգմանելով աստրեւ կը հրատարակենք։ Հաճոյքը ունինք ծանուցանելու թէ մեր բարեկամը ԱՐԵՒԻն պիտի աշխատակցի ուղղակի մեզի համար գրուած յօդուածներով ալ, որոնք անշուշտ գոհութեամբ պիտի կարդացուին մեր ընթերցողներէն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ. — ՊՕՂՈՍ ՓԱՇԱ ՆՈՒՊԱՐԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Տարածնէլի արշաւանքը մասնաւոր հրահրում մը առաւ բոլոր այն ազգալէն ձգտումներուն զորս Թուրք բռնապետութիւնը կը ջանար խեղդել։ Տարակոյս չկայ որ Կ. Պոլսոյ առումը իր բովանդակ մեծութեամբը նորէն մէջտեղ պիտի դնէ Արեւելեան հարցը՝ այս անգամ անոր իր վերջնական լուծումը տալու համար։ Տարակոյս չկայ նաեւ որ Դաշնակիցները, երբ այդ վերջնական լուծումին վայրկեանը հնչէ, իրենց սկզբնական չահերը ապահովելու համար հողային եւ այլ երաշխաւորութիւններ առնելով հանդերձ, պիտի ուզեն, ինչպէս Պելճիքայի եւ Սերպիոյ համար, բաժին հանել Թուրքիոյ հալածուած, կեղեքուած ցեղերուն՝ ազգերու ազատագրութեան անունով մղուած այս պատերազմին բարիքներէն։

Հայերը, իրենց թիւովը, իրենց ազգային ուժով ու բնորոշ նկարագրովը, իրենց սեփական պատմութեամբը, լեզուովը, գրականութեամբն ու կրօնքովը, ամենէն կարեւորներէն մին կը կազմեն այս ցեղերուն։

Հայերուն աղբալի կացութիւնը պատերազմէն առաջ, եւ անոնց անկեալ ջարդերուն յիշատակը, պատճառ եղան որ Թուրքիոյ դէմ Ռուսիոյ պատերազմի յայտարարութիւնը մեծ խանդավառութիւն յարուցանէ իրենց մէջ։ Հայերը գաւնդաւոր վայելին մեծ Ռուս բանակին շարքերուն մէջ։

Թուրքերը այն ատեն սպառնացին ու «մրցար» գտան՝ վրէժ լուծել երկրին մէջ գտնուող Հայերէն …

ՊԻՏԻ ԻՅՆԱՍ (ՀՆՉԵԱԿ)

ՀԱՅՈՒՆ ՍՈՒՐԻՆ

Պիտի իյնաս այս անգամ... եւ ա՛լ խաղաղ, անյարիր
Պիտի մնաս գետնին վրայ՝ ճանկռտելով հողը դեռ...
Եւ դեռ երկա՜ր չմեռնիս պիտի, եւ տենդոտ մոխիր
Եղած՝ ծածկէ պիտի քեզ, երբեմնի տօ՛նդ եռուզեռ...

Հերի՛ք որքան աշխարհի ցաւ ու չարիք հասուցիր,
Որքան սուգով պատեցիր քաղաք ու գիւղ, դաշտ ու լեռ,
Հերի՛ք մայրերը լացին բոյներուն վրայ ցանուցիր,
Եւ լեցուցիր մեր սիրտին խորը միայն ոխ ու հեռ...

Պիտի իյնա՛ս, կ'իյնաս ա՛լ...: Բայց որպէսզի դեռ ճանչնաս
Քու անարգ սիրտըդ ծակող մեծագոյն ցաւը վերջին՝
Պիտի զարնէ քեզ Անոնք որ քեզ յաճախ փրկեցին...

Եւ չմեռած դեռ տեսնես պիտի, անե՛ղ պատուհաս,
Ծաղկիլը մեր աշխարհին զոր քողուցիր աւերակ,
Եւ մեր խոյանքը ազատ՝ քու բռնակի աչքիդ տակ...

ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Ինչ կ'անցնի Կիլիկիոյ մէջ

Լոնտոն 11 Մայիս. — Աթէնքէն այս գիշեր կը հեռագրուի որ Թրքական իշխանութիւնները Իզմիրէն օգնական զօրքեր կը ղրկեն Իսկէնտէրուն վախնալով խաղաղեան արշաւանքէ մը։ Ցարդ սակայն հաստատում չկայ այս լուրին։

Մօք.

Կէօպէն ռմբակոծուած եւ վնասուած

Բերոնիրաս 12 Մայիս. — Սեւ Ծովու նաւատորմիղը ռմբակոծեց Կէօպէնը որ վնասուած՝ կիսաբ Թողուց։

Լ.

Իտալիոյ մասնակցիլը

Հռոմ, 13 Մայիս. — Գ. ... ռուսական զինադադար հասաւ. ամբողջ ծափողջունեց զինքը։ Հանրային զգացումը իր գագաթնակէտին հասած է, ցոյցերը որ տեղի կ'ունենան ամէն տեղ բուռն կերպով միջամտութիւն կը պահանջեն եւ հակառակ են Գ. Ճիօլիթթիի որուն ընթացքը կասկած կը ներշնչէ։

Հ.

Արրասի յաջողութիւնը 4000 գերի բռնուած

Բարիզ, 12 Մայիս

Երեկոյեան զեկոյց մը կը հաղորդէ որ կռիւները կը շարունակուին ծայրագոյն սաստկութեամբ։ Թշնամին օգնութիւն առնելով ըլլալով քանիցս հակայարձակումներ գործեց երեքշաբթի երեկոյեան դէմ, բայց ամենքը ալ ետ մղուեցան թշնամիին մեծ կորուստներ կրել տալով …

Կովկասի ճակատին վրայ

Լոնտոն, 11 Մայիս. — Ռուսերը որոնք Ծորոխի հովիտին մէջ կը կռուին, գրաւեցին Արքանը եւ Էյֆան (հաւանօրէն Արդն կամ Էրզրում)։

Լոնտոն, 11 Մայիս. — Ռուսերը Օլթիի շրջականներուն մէջ պարտութեան մատնեցին Թուրքերը եւ ըստիպեցին զանոնք դէպի հարաւ արեւմուտք յետս նահանջել։ Մօք.

Արեւմտեան ճակատին վրայ

Լոնտոն, 10 Մայիս. — Արրասի հիւսիսակողմը մեր երեկուան գրաւած բոլոր դիրքերը պահեցինք Գերմանացւոց շատ մը յարձակումներ ետ մղելով։ Մինչեւ ժամը 3 մեր ձեռք անցուցած գերիներուն թիւն է 3000 զինուոր, որոնցմէ մէկն ալ գնդապետ մը, և 40 սպայ։ Երէկ և այսօր 10 թնդանօթ և 50 միթրայէօզ գրաւեցինք։

* * *

Բարիզ, 12. (պաշտօնական) — Անգլօ-ֆրանսական ուժերը, նաւատորմին թնդանօթներուն կրթնած, ընդհանուր յարձակում մը գործելով շաբաթ երեկոյ Թրքական դիրքերուն դէմ սուինի ծայրով գրաւեցին բազմաթիւ խրամատներ Քիրիթինայի մօտ գտնուած բարձունքներուն վրայ։ Դաշնակիցները կիրակի օր ամրացուցին իրենց գրաւած տեղերը։ Թուրքերը չի փորձեցին հակայարձակումներ ընել։

Ռ.

Լոնտոն 10. — Ժէնէրալ Ամատ հրամայուած է եւ չի կրնար այլեւս … պաշտօնէն … թեթեւնէր փարկ, իր տեղը նշանակուած է Ժէնէրալ Կուրօ, որ Ֆրանսական բանակի ամենէն երիտասարդ հրամանատարն է։

մասնաւոր ջարդերու վերսկսումը հայկական վիլայէթներուն մէջ։

Կը թուէր թէ պատերազմի ընդ սահմաններուն արհաւիրքները եւ խժդժութիւնները պէտք էր բթացուցած ըլլային մեր զգայնութիւնը. անկարելի է սակայն զսպել խորունկ յուզում մը ի լուր այն բարբարոսութեանց որոնք այժմ ի գործ կը դրուին Հայաստանի մէջ։

Գիտենք թէ Պէլճիքայի եւ Ֆրանսայի մէջ թշնամիին կողմէն գրաւուած նահանգներու վիճակը որչափ անձուկ է. կարելի՞ է գաղափար մը կազմել կացութեանը վրայ երկիրներու որոնք քանի մը տասնեակ տարիներէ ի վեր ենթարկուած են կողոպուտի եւ կոտորածի միայն ռէժիմի մը։ Կ'երեւակայէ՞ք ալ ազատութեան յոյսերը որոնք թէեւ կը հանեն խեղճ Հայերը, երբ կը տեսնեն Դաշնակիցներուն արշաւանքը, նման նոր ճնշումներու, ընդդէմ Թուրքիոյ։

Կարելի՞ է որ Հայերը, որոնց հաւատարմութիւնը, քաջութիւնն ու անձնուրացութիւնը Ռուսիա փորձած է եւ կը փորձէ ամէն օր Կովկասի եւ Բոլոնիոյ պատերազմի դաշտերուն վրայ՝ չի վայելեն նպաստաւոր կարգադրութիւն մը (traitement de faveur) վերջնական այն հաշուեյարդարութեան մէջօցին զոր Դաշնակիցք պիտի հարկադրեն պարտուած Թուրքիոյ։ Ֆրանսա եւ Անգլիա, որոնց՝ համար սպառնալուած է, ամէն անգամ որ առիթը ներէ, արտայայտեն օժանդակութիւնը ամէն Հայու, եւ որոնց կ'ուզուին, խանդավառ խոյանքով մը, իմ բոլոր հայրենակիցներուս համակրութիւնները, պիտի չուզե՞ն միթէ, վճռական վայրկեաններն, իրենց խորհուրդներովն եւ ազդեցութեամբը, օգնել Ռուսիոյ՝ Հայաստանի ինքնավարութեան։ Ապահովաբար այս մտածումներէն ներշնչուելով է որ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսը վերջերս Ն. Վ. Պօղոս փաշա Նուպարի յանձնեց զինքը Եւրոպական Տէրութեանց քով (բաց ի կարծանումի Պետութիւններէն) ներկայացնելու պաշտօնը, ամէն բանի համար որ կը վերաբերի Հայկական հարցին լուծման։

Նուպար փաշա արդէն կատարած է, ինչպէս ծանօթ է ամէնուն, նմանօրինակ պաշտօն մը, տակից գրեթէ երկու տարի առաջ, Հայկական Բարենորոգմանց գործին համար։ Բարենորոգմանց խնդրոյն մասին համաձայնութիւնը կնքուած էր արդէն Եւրոպական պետութեանց միջեւ, եւ Հայկական Վիլայէթները, որոնք երկու շրջանակներու բաժնուած էին, կ'ունենային երկու Ընդհ. Քննիչներ, մին Հոլանտացի, միւսը Նորվեկիացի։ Այս Քննիչները նոյն իսկ հասած էին Կ. Պոլիս, բայց, ինչպէս կարելի էր նախատեսել, Բ. Դուռը իր չկամութեան ամբ գործածեց անոնցմէ եւ անոնց իրաւասութիւնները ճզմելու պատրուակով, ամէն ձգձգական միջոցները ի գործ դրաւ տագնելու համար Բարենորոգմանց կիրարկումը։

Այս միջոցներուն է որ պայթեցաւ Եւրոպական պատերազմը։ Տաճկաստանը, թէեւ տակաւին պատերազմի մէջ չէր Դաշնակիցներուն դէմ, օգտուեցաւ ընդհանուր խառնաշփոթութենէն՝ ցոյց տալու համար, Հայաստանի մէջ ... բայց հետզհետէ աւերածներ կատարելով, թէ ինչ կը հասկնար «Բարենորոգում» ըսելով։

Պէտք է յուսալ որ Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ռուսիա, հաւատարիմ իրենց ազատական աւանդութիւններուն եւ ճնշուած ցեղերու պաշտպանի դերին, պիտի գիտնան, այս անգամ զէն ի ձեռին, տալ հայկական հարցին այն լուծումը զոր իրենց պիտի տայ քաղաքակրթութեան իրենց վեհոգի ըմբռնումը։

ԳՐԻԳՈՐ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

ԱՐԵՒԻ տպագրական կարգադրութիւնները այս շաբթու վերջը միայն կ'աւարտին։ Մեր ընթերցողներուն ներողամտութիւնը կը խնդրենք առայժմ թերթին մէկէ աւելի պակասներուն համար որոնք հետզհետէ պիտի ուղղուին։ Գալով հրատարակութեան օրերուն՝ այս թերթը Հինգշաբթի գիշեր եւ յաջորդը Շաբաթ գիշեր երեւան կ'ելլէ։ Յառաջիկայ շաբթէն սկսեալ ԱՐԵՒ լոյս պիտի տեսնէ Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ երեկոները։

"ԱՐԵՒ,,Ի ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԸ

Ուրախ ենք կարենալ այժմէն ծանուցանելու որ իրենց պատուաբեր աշխատակցութիւնը բերել խոստացած են ԱՐԵՒին հետեւեալ ծանօթ գրագէտները ու հրապարակագիրները.

Տեարք՝

Տիգրան Կամսարական
Միհրան Կիւրճեան
Վահան Մալէզեան
Լեւոն Մկրտիչեան
Միհրան Պէկեան
(Խմբագրապետ Nouvellesի)
Ս. Սապան Գիւլեան
Գրիգոր Սարգիսեան
(Թղթակից Tempsի)
Յովհ. Սեթեան
Միհրան Տամատեան

Մեր երիտասարդ բարեկամը, Երուանդ Ա. Կամսարական, որ իբրեւ ուսանող քանի մը տարի Անգլիա ապրած եւ կրցած հմտութեամբ մը ուսումնասիրած է նաւային նիւթերը, կը խոստանայ մեզի գրել յօդուածներու ամբողջ շարք մը որ հետզհետէ պիտի պարզէ, կարգ մը ընդհանուր ծանօթութիւններէ ետք՝ իւրաքանչիւր տէրութեան նաւային ուժին արդի կազմակերպութիւնն ու վիճակը։ Տարակոյս չունինք թէ մեր ընթերցողները մեծ շահագրգռութեամբ պիտի հետեւին այն յօդուածաշարքին որ եզական պիտի ըլլայ ամբողջ եգիպտական մամուլին մէջ իսկ։

ՆԱՒԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՆԱՒԵՐՈՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

Ա.

Նաւային ուժերուն դերը ներկայ պատերազմին մէջ խիստ կարեւոր է եւ սահմանուած է աւելի շեշտուելու, մօտիկ ապագայի մը մէջ։ Դժբաղդաբար եթէ քիչ շատ ամէն որ ընտելացած է ցամաքային զօրութեանց վերաբերեալ նիւթերու հետ, նաւային ծանօթութիւնները բաւ բաւական են ընդհանրացած չեն։ Չենք յիշեր տեղական ու եւ է թերթի մէջ հանդիպած ըլլալ ուսմական այս ճիւղին վրայ ամբողջական կամ մասնակի ուսումնասիրութեանց որոնք գոհացնէին մեր ընթերցողներու արդար հետաքրքրութեան։ Կը փափաքիմ ուրեմն ԱՐԵՒԻ ընթերցողներուն համար լրացնել այս պակասը, յօդուածներու շարքի մը մէջ, զոր պիտի ջանամ կարելի եղածին չափ պարզ ու հասկնալի ընել։

Նախ եւ առաջ պիտի ջանամ համառօտակի բացատրել իւրաքանչիւր մարտանաւի ինչ ըլլալը, յետոյ պիտի անցնիմ աչքառու բոլոր Տէրութիւններուն նաւային ուժերուն բաղդատութեանը, ամէն վերջը աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ պիտի տամ իւրաքանչիւր Տէրութեան նաւատորմիղին վրայ։

Նաւատորմիղի մը մէջ կան 10-12 տեսակ զանազան մարտանաւեր, որոնց ամէն մէկը իրարմէ կը տարբերին եւ ոմանց է'ն խոշորնէ, ինչպէս ծանօթ է արդէն, «Տրէտնօթ» կոչուած կարգը։ 1906ի Փետրուարին անգլիական կառավարութիւնը հսկայ նաւ մը ջուրը իջեցուց [lancer բառ] որուն անունը Տրէտնօթ դրաւ, որ կը նշանակէ «Զի վախցող»։ Այս նաւը բոլորովին կը տարբերէր մինչեւ այն ատեն շինուած զրահաւորներէն, եւ միւս բոլոր Տէրութիւններն ալ Անգլիոյ օրինակին հետեւելով սկսան «Տրէտնօթ»ին պէս խոշոր նաւեր շինել։ Այս նաւուն շինութենէն յառաջ՝ հին ձեւ զրահաւոր շինելը մէկդի դրուեցաւ ու բոլոր Տէրութիւնները սկսան կատարելագործեալ տիպերը առնելու։ Արդ, ի՞նչ տարբերութիւն ունէր սովոր զրահաւոր մը «Տրէտնօթ»էն։—Մէկ խումբով զրահաւորը 4 խոշոր թնդանօթ ունէր, իսկ «Տրէտնօթ»ը ունի 10, բաց ի մեծ թիւով երկրորդական թնդանօթներէ։ Այն մարտանաւը որ 17,000 թօնօյէն պակաս է կամ որ 8 խոշոր թնդանօթ չունի՝ չի կրնար երբեք «Տրէտնօթ» կոչուիլ։ Աշխարհիս է'ն մեծ Տրէտնօթին թօնէլաչափը մինչեւ 32,000ի կը հասնի, երկայնութիւնը 215 մեթր է, լայնքը 30, խորութիւնը 9։ Նաւաստիներուն թիւը մինչեւ 1100ի կը բարձրանայ։ Տրէտնօթներու խոշոր թնդանօթները հինգ տեսակ են, 11 pouce(**)նոց, 12նոց, 13 ու կէսնոց, 14նոց ու 15նոց։

(**) Մէկ pouceը (ինչը, մատնաչափ) երկուք ու կէս սանդիմէթր է գրեթէ։

Այս «Տրէտնօթ» զրահաւորներուն արագութիւնն է 21 մղոն ժամը։ Այս տեսակ նաւեր բոլոր Տէրութիւններն ալ սկսան շինել, սակայն միայն 4 տէրութիւն — Անգլիա, Գերմանիա, Ճափոն եւ Ռուսիա—սկսան միեւնոյն ժամանակ աւելի խոշոր նաւեր ալ շինել, որոնց անունը Croiseur de Bataille դրուեցաւ կամ Croiseur Dreadnought (տրէտնօթ-յածանաւ), վասն զի ասոնք ալ աւելի ձեւ տրէտնօթներ են եւ շատ չեն տարբերիր զրահաւոր տրէտնօթներէն։ Այժմ երկու տեսակ տրէտնօթ կայ, մին արագ ու միւսը համեմատաբար դանդաղ։ Անգլիական «Բրինսէս Ռօյըլ» (Princess Royal) յածանաւ-տրէտնօթը, օրինակի համար, մինչեւ 32,7 մղոն կրցած է տանիլ ժամը։ Արագ գացողը՝ Croiseur Dreadnoughtն է, մինչդեռ Cuirassé Dreadnoughtը (զրահաւոր-տրէտնօթ) ծանր գացողն է։ Այս մեծ արագութիւն (28-30 մղոն) ունեցող տրէտնօթներէն Անգլիա ունի այժմ 10 հատ, Գերմանիա միայն 5, Ճափոն 2, նաեւ 2 ուրիշներ ալ որոնք կը շինուին. Ռուսիա 4 հատ ունի, որոնք իրենց տեսակին մէջ աշխարհիս ամէնէն զօրաւոր նաւերն են, թէպէտ անոնց ոչ մէկը պատրաստ է դեռ։

Գալով այն նաւերուն որոնց անունը զրահաւոր (cuirassé) մնացած է, 17 կամ 18 մղոն արագութիւն կ'ունենան ժամը, 4 խոշոր թնդանօթ ունին (12 pouceնոց), 12 հատ 6 pouceնոց, 12 հատ 3 pouceնոց եւ կամ 2էն 3 թորփիլարձակ։ Նաւաստիներուն թիւը 7-800 է, մինչեւ 145 մեթր երկայնութիւն ունեցողը կայ, լայնքը՝ 25 մեթր եւ այլն։ Այն մարտանաւը որուն ամէնէն խոշոր թնդանօթը 11 pouce չէ՝ զրահաւոր չի կոչուիր այլ յածանաւ (croiseur)։ Այս յածանաւերը երկու տեսակ են, մեծ ու փոքր։ Մեծերը croiseur cuirassé կը կոչուին (զրահապատ յածանաւ), իրենց էն մեծ թնդանօթը 9.2 pouce է եւ ասոնցմէ մինչեւ վեց հատ ունեցողը կայ։ Ասոնց թօնէլաչափն է 10-15 հազար թօնօ ու արագութիւնը՝ 22.25 մղոն ժամը։ Այս մեծ յածանաւներէն այլեւս ոչ մէկ տէրութիւն կը շարունակէ շինել։ Ասոնց տեղ կը շինեն փոքր յածանաւներ որոնք կը կոչուին՝ թեթեւ յածանաւ (croiseur protégé կամ croiseur léger)։ Ասոնք, աւելի պզտիկ ըլլալնուն համար շատ աւելի արագաշարժ են քան մեծերը։ Անգլիական նաւատորմիղին մէջ կան փոքր յածանաւեր որոնց արագութիւնը 30 մղոնը կ'անցնի ժամը։ Ասոնց ամէնէն խոշոր թնդանօթը 6 pouce է եւ ասոնցմէ մինչեւ 9 հատ ունեցող կայ. ունին նաեւ 2 կամ 4 թորփիլարձակ խողովակներ. պզտիկ յածանաւին պաշտօնն է հակաթորփիլանաւերը (contre-torpilleurs) հալածել, եթէ իրենց արագութիւնը ներէ։

Գալով հակարարփիլանաւերուն (destroyer կամ contre-torpilleur) ասոնք պզտիկ ու ցած նաւեր են, եւ ունին շատ մեծ արագութիւն։ «Թարթար» անունով անգլիական destroyer մը մինչեւ 40 մղոն առած է ժամը, ինչ որ 74 քիլօմէթր ընել է։ Ասոնց նաւաստիներուն թիւը 100ը չանցնիր եւ իրենց գլխաւոր զէնքնէ թորփիլը, որուն վրայ երկարօրէն պիտի խօսինք ուրիշ յօդուածներու մէջ։ Իւրաքանչիւր destroyer (կամ հակաթորփիլանաւ) կ'ունենայ 3 կամ 4 թորփիլարձակ խողովակներ, բաց ի 3 կամ 4 պզտիկ թնդանօթներէ։

Այս նաւերուն երկայնութիւնն է 80 կամ 90 մեթր. կան որ շատ աւելի պզտիկ են՝ Թորփիլանաւերը (torpilleur) ճիշդ destroyerներուն պէս են, միայն թէ շատ աւելի պզտիկ ու շատ աւելի ծանր քալող։ Եւ ո՛չ մէկ տէրութիւն ասոնցմէ կը շինէ այլեւս։ Գալով ընդծովեայներուն (sous-marins) որոնց դերը ամէնուն ծանօթ է, անոնց վրայ աւելի վերջը պիտի խօսիմ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ

«ԿԱՄՔ» ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻՆ տարեկան մրցմանց հանդէսը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Կիրակի ժամը 3ին, Ինկլիզեան Ճըզիրի պարտէզին մէջ։ Պիտի կատարուին զանազան մարզախաղեր եւ ֆրանսական կոմանտոյի մարզումներ, որոնք կը խոստանան յաջող շահեկան ըլլալ։ Կ'արժէ ներկայ գտնուիլ եւ քաջալերել Աղեքսանդրիոյ Հայ երիտասարդութեան մարմնական զարգացման նուիրուած այս օգտակար հաստատութիւնը։

Ս. Դ. ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԵՒ ՍԱՀՄ. ՌԱՄԿԱՎԱՐ Կուսակցութեանց Համաձայնութիւնը

Մեր ընթերցողներուն հանօթ, պէտ յայտնի է թէ Ամերիկայի մէջ Ս. Դ. Հնչակեան, "Վերակազմեալ Հնչակեան եւ Սահմ. Ռամկավար կուսակցութիւնները կատարելապէս համերաշխած են ազգին արդի բաղդորոշ կացութեան հանդէպ, եւ չէզոք ժողովուրդին հետ միանալով, կազմած են Armenian Defence Committee «Ազգային Պաշտպանութեան Գործիչ» անունով խառն Յանձնաժողով մը, Նախագահութեամբ Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդ Արսէն վարդապետ Վեհունիի, որն որ ընդհանուր հանդամանութեան ձեռնարկած է ազգին միահամուռ պէտքերուն օժանդակելու համար։ Մեր առաջած վերջին տեղեկութեանց համեմատ այս մարմինը հաւաքած է տասը հազար տոկի, եւ համօրէն այն տալերը դրուած պահուին մինչեւ դժուարին վրայ քանի մը հազար տոկի եւս ունեցած ըլլայ։

Թուականէս քանի մը շաբաթ առաջ յիշեալ մարմինը հեռագրաւ յարաբերութեան մէջ մտաւ Վսեմ. Պօղոս Փաշա Նուպարի հետ, ուղելով իմանալ թէ արդեօք Կովկասէն անկախաբար, տարբեր եւ մեր սրտին մօտիկ ուրիշ հողի մը վրայ կարելի՞ է Ն. Վսեմութեան հետ համագործակցիլ։

Ըմբռնելով անմիջապէս այս հեռագրին իմաստը, Պօղոս Փաշա Նուպար հեռագրաւ պատասխանեց թէ «Ազգային Պաշտպանութեան Գործիչ»ին ծրագիրը իր ալ ծրագիրն է, ուստի եւ մեծ յոյս ունի որ Գործիչն այժ պիտի տայ իր ձեռնարկին։

Ասոր վրայ Ամերիկայի Առաջնորդ Արսէն Վրդ. Վեհունի հեռագրով Ն. Վսեմութեան հաղորդեց թէ այս նպատակին համար Ամերիկայէն դրամ ղրկուած է իրեն ի խնդրոյ որ անմիջապէս հեռագրէ Հայկական Բարեգործական Միութեան Ամերիկայի Մասնաճիւղերուն որպէսզի համագործակցին յիշեալ Գործիչին եւ աւելի լայն սահմանի մը մէջ համախմբել .... տարուի։

Ն. Վսեմութիւնը փութաց այս խնդրանքին հեռագրաւ գոհացում տալ։

Ամերիկայի Ազգ. Պաշտպանութեան Գործիչէն պաշտօնական նամակ գրեց միեւնոյն ատեն Սահմ. Ռամկ. Կուսակցութեան Եգիպտոսի Կեդր. Ակումբին խնդրելով որ կանոնաւորապէս իրեն տեղեկութիւն հաղորդեն Հայկական գործերու ընթացքին մասին։ Նմանապէս հաղորդագրութիւն մը ստացաւ նաեւ Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան Եգիպտոսի ներկայացուցիչ Գ. Սարաֆեանէն։

Երկուքին կուսակցութեանց Եգիպտոսի հեղինակաւոր մարմինները, ուրախ է ըսել թէ, սիրայօժար սատարեցին իրենցմէ խնդրուած ծառայութիւնը, եւ նկատի ունենալով Ազգին արդի յոյժ փափուկ կացութիւնը, իրենց կողմէ ներկայացուցիչներ կարգեցին Եգիպտոսի՝ եւ եթէ կարելի է՝ Արտասահմանի ուրիշ երկիրներուն մէջ ալ յառաջ բերելու սերտ համերաշխութիւն մը երկու կուսակցութեանց միջեւ, ինչպէս արդէն այդ բանը իրականութիւն դարձած է Ամերիկայի մէջ։

Եւ ուրախ ենք մեր ընթերցողներուն իմացնելու թէ Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան եւ Սահմ. Ռամկավար կուսակցութեան Եգիպտոսի պատասխանատու մարմինները յետ երկար եւ ուսումնասիրուած խորհրդակցութեանց, կատարելապէս համաձայնած են գործունէութեան բոլոր կէտերու մասին եւ ի մօտոյ դրաւոր համաձայնութիւն մը պիտի ստորագրուի երկուստեք, որուն ապահովաբար պիտի հետեւին Ամերիկայէն զատ, Արտասահմանի եւ Կովկասի բոլոր Ս. Դ. Հնչակեան եւ Սահմ. Ռամկավար մարմինները, պահելով հանդերձ իրենց ուրոյն կազմակերպութիւնը եւ քաղաքական հայեացքները։

Առանց անզգաստապահութեան, կարող ենք առ այժմ մեր ընթերցողներուն հաղորդել թէ երկուքին կուսակցութիւնք համաձայնած են հետեւեալ կէտերուն վրայ։

Ա. Ի՞նչ պիտի ըլլայ Հայաստանի ապագան եւ ի՞նչ հաւաքական միջոցներ ձեռք առնել պէտք է այդ նպատակին հասնելու համար։

Բ. Ազգային շահերու պաշտպանութեան յանձնուած բոլոր դրամները պէտք է անպայման յղել Վսեմ. Պօղոս Փաշա Նուպարի։

Գ. Դիւանագիտական բանակցութեանց համար երկուքին կուսակցութեանց միակ ընտրելին է Վսեմ. Պօղոս Փաշա Նուպար։

Ի մօտոյ Եգիպտոսի Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան եւ Սահմ. Ռամկավար ակումբներուն լիազօրները հրապարակ պիտի գան պաշտօնապէս Եգիպտահայ ժողովուրդին ներկայելու իրենց այս համերաշխ գործակցութիւնը։

ՏԵՂԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ն. Բ. Սուլթանին մօտերս Աղեքսանդրիա ժամանումին առթիւ պէտք եղած փայլուն ընդունելութիւնը կատարելու համար՝ Օմար փաշա Թուսուն իր պալատը հրաւիրեց տեղացի երեւելիներ որոնք նախնական խորհրդակցութիւն մը կատարեցին եւ որոշեցին այդ նպատակաւ Յանձնաժողով մը կազմել։ Թաղապետութիւնն ալ իր կողմէ սահմանած է քաղաքին զարդարումին հոգը։

Ն. Բ. Սուլթանը, որ դեռ բարձրանալէն ի վեր Աղեքսանդրիա չէ եկած, հաւանօրէն կը հասնի ներկայ ամսոյս 23ին, ինչպէս յայտնի է՝ ամառուան եղանակը հոս անցնելու համար։

Նախարարութեան մէջ մօտերս կատարուելիք փոփոխութեան մը զրոյցը կը հաղորդեն տեղական թերթերը։ Կ'ըսուի թէ Սաատ փաշա Զաղլուլ Բուշտի փաշայի Դահլիճին մէջ պիտի մտնէ՝ Իսմայիլ փաշա Սըտգըյի տեղ որ հրաժարելու դիտումներ կը յայտնէ։

Աղեքսանդրիոյ Փոխ-Կառավարիչ Մահմուտ պէյ Ֆախրի, Ն. Բ. Սուլթանին անձնական պաշտօնին կոչուած ըլլալով, իրեն յաջորդ նշանակուեցաւ Սահէպ էլ Իզզէթ (Նորահաստատ եգիպտական ստորհաշուակալին տեսչութիւններէն մին) Կաֆար պէյ Զախրի, որ այսօր արդէն ձեռնարկեց իր նոր պաշտօնին։

Թուրք Թերթերուն մէջ, որոնք երկու օր առաջ հանդիսաւոր թափօրով մը քաղաքիս փողոցներէն անցնելով Գահիրէի կայարանը տարուեցան, ըսուած էր թէ կը գտնուի Թուրքիոյ ծովային նախարար Ճէմալ փաշայի որդին։ Այժմ կը ճշտուի թէ այդ երիտասարդ սպան որդին է Պոլսոյ նախկին քաղաքապետ վերապրող Ճէմիլ փաշայի. աւելցնենք թէ Ճէմիլ փաշա փեսան է նախկին Շէյխ իւլ-Իսլամ Ճէմալէտտին էֆ.ի, որ բաւական ատենէ ի վեր քաղաքս կը գտնուի եւ ծանօթ է իբրեւ հակաիթթիհատական։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԶԱՐԳԵՐՈՒ ԳՈՑԺԸ

Վեհ. Կաթողիկոսը անցեալ Ապրիլ ամսոյ 27ին հեռագրած է Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպարի թէ՝ իր ստացած արժանահաւատ տեղեկութեանց համաձայն հարստահարութիւնք, ջարդեր եւ արիւնալից կռիւներ տեղի ունեցած են Հայաստանի եւ Կիլիկիոյ զանազան գաւառներուն մէջ եւ թէ՝ Ն. Ս. Օծութիւնը հեռագրաւ դիմում ըրած է Ռուսիոյ Արտաքին Գործոց Նախարար Պ. Սազանօֆի, Իտալիոյ Թագաւորին եւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց Նախագահ Պ. Ուիլսընի։ Ն. Ս. Օծութիւնը կը խնդրէր Վսեմ. Պօղոս Նուպար փաշայէն որ, իբրեւ իր լիազօր ներկայացուցիչը ինք եւս մասնաւոր դիմումներ կատարէ Հայոց այս անտանելի վիճակին մասին եւ իր գործունէութեան մանրամասնութիւնը հեռագրաւ հաղորդէ Էջմիածին։

Պօղոս Նուպար բաշա մեծ հաւատք չունենալով հանդերձ որ չէզոք պետութիւնք այս բոպէիս կարող են օգտակար ծառայութիւն մատուցանել Հայոց, այսու ամենայնիւ իբրեւ հանդիսաւոր բողոքի ցոյց մը իր կողմէ եւս հեռագրաւ դիմում ըրած է Նախագահ Պ. Ուիլսընի եւ Իտալիոյ Վեհ. Թագաւորին, հետեւելով այս մասին Վեհ. Կաթողիկոսին ուղղութեան։

Կը լսենք թէ Գահիրէի Ամերիկեան գեսպանը, որուն հետ զանազան հարցերու առթիւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցած է Պօղոս փաշա Նուպար, խոստացած է օժանդակել Ն. Վսեմութեան դիմումին։

—

ՀԱՅԿ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ազգային պատուիրակութեան ատենապետ անդամ եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան փոխ-ատենապետ Վսեմ. Եագուպ Արթին փաշա ամսոյս 15ի շաբաթ օրը Եւրոպա կը մեկնի՝ իր աշխատակցութիւնը նուիրելու եւ գործակցելու համար Վսեմ. Նախագահին։

—Վսեմ. Պօղոս Փաշա Պէնհայէն ուղղած է հետեւեալ հեռագիրը Առաջնորդ Գեր. Թորգոմ Եպիսկ. Գուշակեանի.

«Շամբայ կլեւլէս վերջ միայն տեղեկութիւն առի որ այս տարւոյ նեղեցող մէջ Ծանապարհի աղօթքներ կատարուած եւ համակրական արտայայտութիւններ եղած են Ձեր նախաձեռնութեամբ, եւ պարտականութիւն կը սեպեմ շնորհակալ ըլլալ Ձեզի, ու կը խնդրեմ որ հաճիք իմ բոլոր երախտագիտութիւնս յայտնել ամէն անոնց որ մեկնումիս առթիւ իրենց համակրութիւնը յայտնեցին ինծի»

— Հ. Բ. Ը. Միութեան Գահիրէի Մասնաժողովին դիւանը կազմուած է վերջնապէս հետեւեալ կերպով.— Տեարք Միհրան Ղազարոսեան՝ ատենապետ, Տօքթ. Սերովբեան՝ փոխ-ատենապետ, Խաչիկ Պարոնիկեան՝ ատենադպիր, Գեղամ Տէր Միքայէլեան՝ գանձապետ։

—

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Առաջնորդարանին

Ազգ. Առաջնորդարանս պէտք ունի Ընդհ. Տնօրէնի մը, որ գիտնայ քաջ՝ կարդալ, գրել ու խօսիլ հայերէն եւ ֆրանսերէն, եւ խօսիլ արաբերէն. որ ունենայ հասկցողութիւն եւ փորձառութիւն օրէնսգիտական, հաշուական, հողային, կալուածական եւ առեւտրական գործերու, հանդերձ վարչական կարողութեամբ եւ տեղական պայմաններու հմտութեամբ։

Թեկնածուք մինչեւ ներկայ ամսոյ վերջին օրը պէտք է դիմեն մեզ, ստորագրեալ նամակով, հաղորդելով նոյն ատեն կենսագրական մանրամասն տեղեկութիւններ.

Առաջնորդ Հայոց Եգիպտոսի
Թորգոմ Եպս.

Ընդհ. Հանգանակութիւն

ի նպաստ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ
ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԻՆ
Աղեքսանդրիոյ Եգ. ղր.
Ա. ՑՈՒՑԱԿ

Գէորգ Սարգիսեան եւ որդիք	10,000
▦. եւ Տ. Կոմսարական Եղբարք	10,000
Կ. Մելքոնեան	10,000
Յ. Մաթաֆեանց	10,000
Յ. Նազարէթեան	4,000
Կ. Անլըեան, Փափազեան եւ Յովհաննէսեան, Ա. եւ Մ. Ճէվահիրճեան, Լեւոն Մկրտիչեան, Միհրան Տամատեան, Յովակիմ Մուղալեան, Հրանտ Նազիկեան. Ոմն (Հ. Պ.), Գէորգ Պէյ Մէրամէթճեան 1,000 ական	9,000
Հայկ Քիւրքճեան, Միսակ Սահակեան, Եղբարք Կուտուզեան, Ժ. Թընկըր, Բ. Ճէպէճեան - Ա. Տէր Աւաքէլեան 500 ական	2,500
Արամ Օսդաղչեան, Եղբարք Աւագեան 400 ական	800
Յովհաննէս Քիւրքճեան, Տօքթ. Մ. Ժամկոչեան 300 ական	600
Արիստակէս Ղազարեան, Յակոբ Հիւրմիւզ 200 ական	400
Արմենակ Փանոսեան, Նիկողայոս Վայս, Սարգօնճեան Եղբարք, Սողոմոն Դարմանեան, Աբրահամ Չէրքէզեան, Միսաք Թումայեան, Բարսեղ Գույումճեան, Յակոբ Մարկոսեան, Ճիվան Եսայեան, Նազարէթ Սերովբեան, Կարապետ Զօրեան, Ժ. Զըրրճի, Եղբարք Հաճեան, Մկրտիչ Թարթըճեան, Պետրոս Պէրպէրեան, Բաթարանեան եղբարք 100 ական	1,600
Սարգիս Զիլինկիրեան, Յակոբ Թահտաճեան, Յովսէփ Ա. Եսուաֆեան, Յակոբ Գալայճեան, Պետրոս Իսկէնտէրեան, Միսակ Փափազեան, Գրիգոր Մարզպանեան, Լեւոն Գույումճեան Արմենակ Փափազեան 50 ական	450
Գումար	59.350

Ընտանեկան շէնք երեկոյթ ԺԲ.

Հայ Ազգային Սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Գահիրէի Ընթերցարանի վարչութեան, նախագահութեամբ Վեր. Հ. Յովհաննէսի, բանախօսութեամբ ընկեր Ա. Սարգիսեանի եւ Պատ. Թադէոս Միհրանեանի. ձրի յայտագիր։

Մուտք 3 դրշ. ողջ

—

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ՍԱՏՈՒՐ ՊԷՅ ՇԷՐԻՏՃԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Ազգասիրական Ընկերութեան նուիրած են

Տիարք Հայկ Էքիւլէր 100 Դ. Ո.
Տօքթ. Մ. Ժամկոչեան 50 »
(Կնիք)

ՀԱՅՈՑ ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Կ. Պոլսոյ մէջ բազմաթիւ Հայերու ձերբակալումները հաղորդեցինք ԱՐԵՒի առջի թիւով։ Յունական եւ Իտալական թերթերու ստացած նորագոյն լուրերուն նայելով՝ ո՛չ միայն կը հաստատուի Տիրան Քէլէկեանի եւ շատ ուրիշ կարեւոր անձնաւորութիւններու ձերբակալութիւնը, այլ նոյն իսկ Լոնտոնի ճամբով հասած լուրեր Հայոց պատրիարքին ալ ձերբակալման անհաւատալի տեղեկութիւնը կը բերեն։

Այս լուրերուն համաձայն՝ աչալուրջ Թուրք ոստիկանութիւնը հայկական մեծ դաւադրութիւն մը երեւան հաներ է մայրաքաղաքին մէջ. Հայերը պիտի ապստամբէին եղեր, այս դաւադրութիւնը խիստ լայն ճիւղաւորումներ ունի եղեր, կարեւոր փաստաթուղթեր ձեռք անցուցեր են, բայց վերայիշեալ ձերբակալութեանց շնորհիւ (որոնք կատարուեր են երկաթուղիի կայարաններուն մէջ ուր գլխաւոր դաւադիրները բռնուեր են իրենց փախուստ տուած միջոցին) հայկական այս մեծ շարժումին առաջքն առնուեր է....։

Թուրք ոստիկանութեան մեթոտներուն մենք չափազանց տեղեակ ենք՝ այս վերջիններուն արժէքը հասկնալու համար։ Եթէ երբէք ճշմարտութեան հետք մը կայ այս բոլորին մէջ, ան ալ սա՛ կրնայ ըլլալ որ Պոլսոյ Հայերը հաւանօրէն ուզած են կանխաւ միջոցներ ձեռք առնել հայաջինջ թուրքերը պաշտպանելու համար Թուրք գերագրգռուած խուժանին յարձակումներուն դէմ, այն օրը ուր դաշնակիցները պիտի երեւնան մայրաքաղաքին առջեւ։ Սահմանադրական վերջին եօթը տարուան ընթացքին, Հայերը ուրիշ անգամ ալ նոյն անձկութիւններուն մատնուեցան, ինչպէս Մահմուտ Շեֆքէթ փաշայի բանակին Պոլսոյ վրայ քալելու եւ պալքանեան պատերազմին սկիզբի օրերուն, եւ նոյն պաշտպանողական միջոցները մտածեցին, առանց ամբաստանուելու թէ ապստամբութիւն կ՚ուզեն հանել։ Ինչուշա այս միջոցիս մանաւանդ, Հայերը պէտք չունին Պոլսոյ մէջ ոեւէ շարժում ընելու, գիտնալով որ ըղձալիքը պիտի ըլլայ արդէն, եւ շատ ժամերու

Կիլիկիոյէն նոյնպէս ամենածանր լուրեր կը հասնին, զորս պարտաւոր ենք վերապահութեամբ ընդունիլ՝ սպասելով վաւերական տեղեկութիւններու։ Առաջուց կրնանք միայն ըսել թէ ամբողջ Կիլիկեան անկարգութիւններու թատերաբեմ մը եղած է, ուր կախաղանն ալ իր կարգին իր գժգհի դերը կը կատարէ...։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Տեղւոյս Հնչակեան Մասնաճիւղին կիրակի օր Սալ Լիֆօնթիի մէջ կազմակերպած ցերեկոյթը տեղի ունեցաւ բաւական բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Կը նախագահէր Վեր. Բ. Ճինճեան որուն բացման ճառը, իր սովորական պարզ ու հմայիչ ոճովը, խանդավառեց ներկաները եւ միեւնոյն ատեն քանի մը օգտակար ճշմարտութիւններ ապրեցուց անոնց ականջին ի վար։

Երգերն ու արտասանութիւնները, թէպէտ քիչ մը չափեկ, բայց լաւ ընտրուած էին ընդհանրապէս. մէկ քանի ժամ շարունակ, Հայրենիքին այսօրուան առաղանքը եւ անոր փառաւոր ապագայէն հրաշալի պահին հոսանքը ապրեցանք։

Շնորհաւորութեան արժանի էին մասնակցողները, մասնաւորապէս Տիկին Զ. Ասլանեան, Օրիորդաց Խումբին եռանդուն կազմակերպիչը (երգերուն մարզիչն ըլլալով անխոնջ ու տաղանդաւոր արուեստագէտը Պ. Խոժէն Փափազեան) եւ Օր. Դ. Գարթալի՝ որ բեմին վրայ յայտնութիւն մը եղաւ իր բնական եւ զգայուն գեղարուեստութեամբը՝ կամաւոր հայ զինուորի իր դերին մէջ։ Օր. Ալվաճեան շնորհալի էր իրրեւ կամաւորին նշանածը, Հայաստանցի աղջկան իր նախշուն տարազովը։ Գալով Օր. Վարսենիկ Վարդերեսեանի, իր վճիտ ձայնը, երանգաւոր երգեցողը եւ բնական արտասանութեան տաք շեշտը, միացած իր գեղանի պարմանուհիոյ ձայնին ու ոլորիկ շնորհին, հանդէսին մէջ հանդէս մը ըրին իր գեղեցիկ մենոյր։ Դեռատի օրիորդներ Ա. Մամբրէեան, Նուարդ Վարդ-Պասարիկօֆ եւ Շաքէ Տամատեան, փոքրիկ արտասանութիւններ ըրին՝ յաջող կերպով։

Պ. Վրթանէս Երամեան մեր երիտասարդ աճապերեւներուն ամենէն օժտուածն է։ Բեմական արուեստագէտի այնպիսի յատկութիւններ ունի՝ որոնք կրնան, աշխատելով, զինք առաջնակարգ դերասան մը ընել։ Կիրակի օր, սակայն, յաջող չէր ո՛չ իր արտասանութիւնը, զոր լաւ չէր սորված, ո՛չ ալ իր երգը, «Հայաստան երկիր դրախտավայր» որ իր միջոցներէն վեր է արդէն։ Ան էր սակաւ արւեստաւորիչ եղաւ։ Պ. Գ. Թէրզիպաշեան, որ երգեց Ֆէտայիի տարազով, «Մխիթարայ երգը» զոր սխալմամբ կրկնել ներկաներու բուռն ծափահարութիւններուն վրայ։ Յետոյ Պ. Վոլթէր — ինչո՞ւ այս անունը — արտասանեց Մ. Ոսկեանի «Հայաստանի Ոգին» եւ Վարուժանի «Զարդը», որոնք թէպէտ շատ ծափահարուեցան բայց նախընտրելի էր որ նուազ դանդաղ, աւելի հանդարտ եղանակով մը արտասանէին։

Ամենէն վերջն էր որ Պ. Ս. Սապահգիւլեան, Հնչակեան Կուսակցութեան յայտնի հանրային ու գաղափարականը, իր սիրելի եւ միեւնոյն ատեն հմուտ, լեց բանախօսութեամբը — արժանիք մը որ ամէն բանախօսի տրուած չէ — քըննեց մեր օրուան ազգային քաղաքականութեան գլխաւոր կէտերը, մասնաւորաբար ծանրանալով ներկայ համաշխարհային պատերազմին մէջ ազգութեանց ըմբռնումին վրայ, այդ սկզբունքին մեր Դատին մէջ կիրառումը պարզելով, եւ աւելցնելով թէ այս պատմական բոպէին որպէսզի կարենալ ըլլալ այդ դատը լուծել իր բնական ու փոխադարձ լուծումով — Հայոց համար Ինքնավարութեամբ — անհրաժեշտ է մեր բոլոր ուժերը սրտանց իրարու միացնել եւ միեւնոյն նպատակին գործածել, «Ինչպէս եւ բոլոր կառուող ազգերու, նոյնպէս եւ մեր մէջ, այսօր. այլեւս կուսակցութիւններ չկան, այլ կայ միայն ազգը» — ազդարարեց բանախօսը որուն սրտալից ծափահարութիւններուն մէջ, եւ այս յայտարարութիւնն ու ծափահարութիւնները երեւան կը հանէին կիրակի հանդէսին բուն ոգին, որ աւելի չեշտուեցաւ երբ փակման պահուն «Հնչակեան քայլերգ»էն ետք երգուեցաւ նաեւ «Դաշնակցական քայլերգ»ը։

Հաճելի է ըսել թէ ժողովուրդը ցրուեցաւ գոհ եւ ոգեւորուած տպաւորութեան տակ, փափաքելով միայն որ հանդէսին մէջ յայտնուած համերաշխ եւ անձնուէր ոգին տարածուի եւ ընդհանրանայ ազգին համար աշխատող մեր բոլոր մարմիններուն եւ անհատներուն մէջ։

ԱՐԵՒ Եգիպտոսի միակ հայաթերթն է որ օրը օրին կը հրատարակէ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ կեանքն ու գործը։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Տարտանէլի շուրջը

(Պաշտօնական զեկուցում)

Սըր Ճէն Համիլթըն, միջերկրականի զօրաբանակին ընդհանուր հրամանատարը, կը տեղեկագրէ որ իր հրամանին տակ գտնուած զօրքերը Կէլիպօլուի թերակղզիին մէջ շատ գոհացուցիչ յառաջդիմութիւններ կ՚ընեն. Վստահելի աղբիւրէ ստացուած տեղեկութիւններու նայելով, շատ մը անհամաձայնութիւններ կան Տաճկական զօրքերուն մէջ, մանաւանդ Արաբներուն միջեւ որոնք իրենց չըկամութիւնը կը յայտնեն Անգլիացւոց եւ Ֆրանսացւոց դէմ կռուելու մասին։ Անկարելի է ճիշդ թուանշաններ տալ Թրքական կորուստներուն վրայ, բայց ձեռք անցուած վաւերաթուղթերէ եւ բանտարկեալներու յայտարարութիւններէն կը հասկցուի թէ բազմաթիւ վաշտեր մէկ կամ երկու սպայ միայն եւ շատ քիչ զինուոր ունին այլեւս։ Բանակին սպաներուն մէջ գոյացած պակասները կը լեցուին ծովային սպաներով եւ զինուորական վարժարանի ուսանողներով։ Դաշնակիցներու ծովային թնդանօթներուն եւ դաշտային հրետանիին առաջ բերած բարոյական եւ նիւթական ազդեցութիւնը շատ մեծ է։ Երէկ առաւօտ յարձակումով մը գրաւեցինք թուրքերու յառաջացեալ խրամատները Մայտօսի եւ Զանաքը նրրուղիին եւ շատ մը գերիներ առնուեցան։

ԼՕՆՏՈՆ, 11.— Լօրտերու ժողովին մէջ Լօրտ Քրիւ ծանոյց որ Թշնամին Մայիս 2ի երեկոյեան Տարտանէլի մէջ շատ բուռն ընդհանուր յարձակում մը գործեց, որ կէս գիշերին միայն վերջացաւ եւ եռ մղուեցաւ։ Թուրքերուն անարգին կորուստները, մինչ մեր կողմի կորուստները աննշան եղան։ Թշնամիին պահեստի ուժերը երեւան հանուեցան մեր լուսարձակներուն շնորհիւ եւ Ֆրանսական 75նոց թնդանօթները կրակ բացին ու խիստ ծանր կորուստներ պատճառեցին թշնամիին։ Այսու հանդերձ Թուրքերը կրկնեցին իրենց յարձակումները ամեն երեկոյ մինչեւ ամսոյս 6ը առանց հետեւանք նուազ սաստկութեամբ։ Միւս կողմէ փոքր ինչ առաջ գացինք եւ մեր դիրքերը ամրացուցինք։ 29րդ զօրաբաժնին դէմ գտնուած թարմ զինուորներուն տեղակները մեծ թիւ մը կը կազմէին Ֆրանսացիք կարեւոր կէտ մը գրաւեցին ձախակողմին վրայ եւ ուժեղ յարձակման մը միջոցին կարեւոր կորուստներ պատճառեցին թշնամիին։ Այս զօրաբաժնին պահուն մարտանաւերուն աջակցութիւնը ամենաթանկագինն էր։ Աւստրալիացիներն նոյնպէս փառաւոր գործ կատարեցին թերակղզիին ամենէն նեղ մասին վրայ։ Ռ.

Բարիզ, 11 Մայիս.— Տիքսմուտի հիւսիսակողմը Պելճիքացիք կամուրջ մը հաստատեցին Իզէրի աջ եզերքը, եւ ետ մղեցին թշնամիին բուռն յարձակումները։ Երեւաշաբթի երեկոյ Տիքսմուտի հարաւային կողմը նոր տեղեր գրաւեցին։ Անգլիացիք հեզդուցիչ կայերու եռեւէն Գերմանացւոց յարձակումը կրեցին Իբրի արեւելակողմը, բայց իրենց գիմակներուն շնորհիւ նախ թողուցին որ կազը ցրուի եւ յանկարծ հրացաններով եւ միթրայէօզներով յարձակեցան Գերմանացւոց վրայ որոնք խոր շարքերով կը յառաջանային։ Միւս կողմէ Արրասի հիւսիսակողմը մեր յաջողութիւնները ընդարձակեցինք։ Լուսի ճակատին վրայ ոզուած կատաղի ճակատամարտ մը վերջացաւ գերմանական կարեւոր ամրութեան մը գրաւումովը։

Աւելի հարաւ Նօթր-Տամ-տը-Լօրէթի 1Էջ գտնուած մատուռ մը որ Գերմանացւոց կողմէ կատարեալ ամրոցի մը վերածուած էր ամբողջ իւր, պաշարուեցաւ եւ գրաւուեցաւ բազմաթիւ թշնամի գիակներով։ Սուշէ-Գարանսի Գերմանական պաշարուած դիրքին մօտերանք եւ թշնամիին հաղորդակցութիւնները կտրեցինք։ Նէօվէլ-Սէն-Վաաստի ամրացած գերեզմանատունը գրաւեցինք։ Թշնամիին գերիներուն թիւը հետզհետէ կը բազմանայ։ Ռ.

ԼՈՆՏՈՆ. 11 — Ծովային Նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ թրքական զեկոյցի մը նայելով, թուրք նաւ մը ընկղմած է Աւստրալիական A-E 2 ընդծովեան, որ կը փորձէր Մարմարա մտնել։ Երեք սպայ եւ 29 նաւազ որոնք ընդծովեային մէջ կը գտնուէին գերին բռնուած են։ Ծով. նախարարութիւնը այս մասին մինչեւ հիմա տեղեկութիւն չունի։

Խմբագիր Հրատարակիչ Տպարան
Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
Imp. Economique - Alex.

Ծանուցումները յաջորդ թերթում